

PROGRAMA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

(Aprovat en Consell de Direcció n. 54, de 10 de maig de 2005)

INTRODUCCIÓ

En els últims anys, les universitats espanyoles han realitzat un important esforç per a recollir, dins de les seues línies d'actuació, diferents programes i activitats que responguen a les recomanacions d'organismes nacionals i internacionals dirigides a evitar qualsevol tipus de discriminació i a garantir una vida universitària que només tinga com a límits les capacitats intel·lectuals individuals.

En la Conferència Mundial sobre Necessitats Educatives Especials que es va realitzar a Salamanca el 1994 es va establir que:

«A les universitats correspon un important paper consultiu en l'elaboració de prestacions educatives especials, en particular en relació amb la investigació, l'avaluació, la preparació de formadors de professors i l'elaboració de programes i materials pedagògics. S'hi haurà de fomentar l'establiment de xarxes entre universitats i centres d'ensenyament superior en els països desenvolupats i en desenvolupament [...]»

La Universitat Jaume I es va comprometre de forma directa, ja des de la seua creació l'any 1991, amb els estudiants amb necessitats educatives especials que formaven part de la comunitat universitària, desenvolupant activitats d'orientació i assessorament educatiu. També en 1997 la Universitat va recollir en els seus Estatuts el compromís per a garantir l'equiparació d'oportunitats d'aquests estudiants, i va ser pionera entre les universitats espanyoles a plasmar en un document normatiu les seues intencions en aquest sentit.

L'actual text estatutari, aprovat al desembre de 2003, recull en el títol IV, article 119.2:

«La Universitat Jaume I ha de facilitar a l'estudiantat amb limitacions físiques, psíquiques i sensorials les condicions d'estudi i les adaptacions curriculars adequades per a la seua correcta formació acadèmica.»

Igualment, des de la creació en 1998 de la Unitat de Suport Educatiu es va establir un pla d'actuació que coordinara totes les activitats relacionades amb els estudiants amb necessitats educatives especials, i es va situar com una acció d'orientació prioritària dins de la Universitat.

En aquest moment l'increment d'estudiants i estudiantes amb distints nivells de discapacitat presenta nous reptes que fan necessari definir un nou programa d'atenció a la diversitat amb uns objectius que cobrisquen les expectatives actuals.

DESCRIPCIÓ

Aquest programa pretén donar suport acadèmic als membres de la comunitat universitària que presenten algun tipus de necessitat educativa especial (NEE), entenent per NEE les relacionades amb discapacitat sensorial auditiva, deficiència visual, problemes de mobilitat o discapacitat motora, malalties cròniques i necessitats davant de la immigració o la diversitat sociocultural.

El programa ha de desenvolupar-se en tres nivells:

- A. **Nivell individual:** assessorament individualitzat durant tota la trajectòria acadèmica de l'estudiantet amb NEE.
- B. **Nivell tècnic:** facilitar les ajudes tècniques i els materials necessaris als alumnes amb NEE per a poder donar resposta a les seues adaptacions acadèmiques.
- C. **Nivell formatiu:** orientar i formar el professorat i els membres de la comunitat universitària sobre les característiques i necessitats d'aquest col·lectiu.

OBJECTIUS

L'objectiu del programa és aconseguir la plena integració dels estudiants universitaris amb algun tipus de necessitat educativa especial, mitjançant la igualtat de condicions, a la vida universitària.

Objectius específics:

1. Assessorar i oferir el suport necessari als estudiants amb NEE que estudien a la Universitat, així com als que volen accedir-hi.
2. Garantir la plena accessibilitat de totes les persones als diferents centres, serveis i instal·lacions de la Universitat.
3. Donar suport amb la finalitat d'aconseguir adaptacions curriculars i pedagògiques que faciliten el procés d'ensenyament/aprenentatge.
4. Oferir assessorament psicopedagògic i acadèmic als diferents serveis, professorat i estudiantet que estan en relació amb persones amb NEE.
5. Sensibilitzar tota la comunitat universitària sobre la situació de les persones discapacitades.
6. Col·laborar amb entitats i institucions que prestin suport a persones amb discapacitat.
7. Potenciar la integració de les persones amb NEE en la comunitat universitària.
8. Conèixer els recursos de què disposa la Universitat Jaume I relacionats amb aquest col·lectiu (experiència en formació, grups d'investigació, etc.).

ACCIONS

Amb la finalitat de cobrir totes les necessitats que aquest tipus d'estudiantat pot presentar en el seu trànsit per la Universitat i de complir els objectius proposats, exposem les accions següents, algunes de les quals s'han posat ja en pràctica a la Universitat Jaume I, i altres que es pretenen consolidar i ampliar:

Accions relacionades amb els objectius 1 i 2:

I. *Suport als estudiants amb NEE que s'incorporen a la Universitat*

Seguiment amb els centres de secundària dels estudiants amb necessitats educatives especials i suport en els moments clau, com poden ser les proves d'accés a la universitat, la preinscripció i la matrícula. Igualment suport i assessorament als estudiants amb NEE que volen accedir a la Universitat per a les proves de majors de 25 anys o mitjançant altres vies com poden ser programes d'intercanvi.

II. *Elaboració d'un cens de l'estudiantet amb NEE*

Elaboració anual del cens amb la finalitat de conèixer els estudiants amb necessitats educatives especials que hi ha a la Universitat, assenyalant, en cada cas, el tipus d'ajuda i suport que necessiten per tal d'establir-ne un seguiment.

III. *Suport directe als estudiants amb discapacitat*

Donar solució al principal problema dels estudiants discapacitats, que és la manca d'autonomia, és a dir, la necessitat d'acompanyament o suport a l'hora de portar a terme assumptes administratius, exàmens, desplaçaments entre classes, etc.

IV. *Assessorament individualitzat a l'estudiantet amb necessitats educatives especials*

Assessorament relacionat directament amb la planificació dels estudis, el desenvolupament de materials i recursos adaptats, la canalització de les demandes dels estudiants, etc.

V. Accions i coordinació amb altres serveis per a l'eliminació de barreres arquitectòniques.

L'eliminació de barreres d'accés i dels obstacles que impedeixen el trànsit de persones invidents o amb discapacitat motora és un procés molt complex que necessita la participació d'altres serveis de la Universitat i el compromís del Consell de Direcció de la Universitat.

Accions relacionades amb l'objectiu 3:

VI. Desenvolupament d'uns criteris bàsics sobre adaptacions curriculars

Encara que la Universitat Jaume I va ser la pionera a Espanya a introduir, l'any 1997, en els seus Estatuts, l'establiment d'accions dirigides a garantir l'equiparació d'oportunitats de l'alumnat amb necessitats educatives especials, el desenvolupament d'uns criteris bàsics sobre adaptacions curriculars és una necessitat en els moments actuals.

VII. Préstec d'ajudes tècniques

Estudi de necessitats tècniques per tal de facilitar les tasques acadèmiques. Adquisició de les ajudes i adaptació d'aquestes. Per a portar a terme aquesta acció és imprescindible la col·laboració amb diferents serveis de la Universitat i la coordinació amb institucions que treballen en aquest camp, com serien Frater, ONCE i COCENFE, entre d'altres.

VIII. Millora i ampliació de l'espai adaptat

Cal destacar la importància de l'existència d'un espai adaptat on els estudiants amb discapacitat poden gaudir dels mitjans tècnics i en poder fer un ús adequat i complet. Tanmateix, és important millorar i ampliar espais adaptats per al ús de l'estudiant amb NEE.

IX. *Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) com a suport als estudiants amb NEE*

Planificació i realització de diferents accions relacionades amb les TIC, com són la realització de jornades sobre necessitats educatives especials i les tecnologies de la informació i la comunicació o la potenciació de seminaris virtuals i aprenentatge virtual per a persones amb NEE.

Accions relacionades amb els objectius 4, 5 i 6:

X. *Informació i orientació al professorat de l'estudiantat amb NEE*

Comunicació, al professorat corresponent, dels tipus de necessitat educativa especial que presenta l'estudiantat i informació sobre les seues característiques. És important donar assessorament sobre les possibles adaptacions que pot requerir la «problemàtica» de l'estudiantat tant a classe com a l'hora de l'examen.

XI. *Ampliació d'accions de sensibilització*

Accions dirigides a tota la comunitat universitària que tenen com a objectiu la conscienciació i la sensibilització sobre la problemàtica que presenten les persones amb discapacitat. Es poden dur a terme mitjançant jornades i cursos que poden incloure temàtiques diverses, com ara el coneixement de les distintes discapacitats, les barreres i els obstacles amb els quals es troben les persones amb necessitats educatives especials, cursos de mediació social per a la integració de l'estudiantet amb NEE, identificació de col·lectius, estratègies d'intervenció, etc.

XII. *Borsa de voluntariat d'ajuda als estudiants amb necessitats educatives especials*

Establiment de contactes amb el voluntariat de la Universitat per tal d'assignar suport als estudiants amb NEE. Aquest tipus d'accions voluntàries normalment estan relacionades amb tasques acadèmiques (presa d'apuntes), tasques personals (acompanyament) i tasques de sensibilització (participació en jornades de sensibilització).

Accions relacionades amb l'objectiu 7:

XIII. *Elaboració de materials didàctics i informatius*

Creació d'una guia bàsica per a l'atenció educativa a l'estudiantat amb necessitats educatives especials que, mitjançant una sèrie d'orientacions i recursos dirigits al professorat, facilita la relació docent. En la mateixa línia, es pretén crear un directori web de recursos per al professorat (i per a l'estudiantat) sobre necessitats educatives especials amb estratègies d'intervenció i docència. També caldria editar un díptic informatiu identificant els diversos serveis i «avantatges» que l'estudiantet amb NEE té a l'abast a la Universitat Jaume I.

XIV. *Esport adaptat*

Es desenvoluparà un programa d'esport adaptat que compta amb professionals especialitzats en activitats físiques adaptades a les possibilitats i interessos de les persones amb necessitats educatives especials.

XV. *Promoció d'activitats d'oci i temps lliure i d'activitats formatives en matèria sociocultural per a estudiants amb NEE*

Organització d'activitats d'oci, temps lliure i activitats formatives en matèria sociocultural com ara tallers de teatre, música, animació, etc., adaptades a tots els estudiants de l'UJI.

XVI. *Orientació laboral per a estudiants amb necessitats educatives especials*

Facilitar la transició des de la Universitat a la realitat laboral a aquest estudiantat amb unes característiques específiques.

Accions relacionades amb l'objectiu 8:

XVII. *Guia de recursos UJI relacionats amb L'estudiantat amb NEE*

Realitzar un sondeig entre el professorat de la Universitat per a conèixer les persones que tenen relació (docent o investigadora) amb col·lectius amb necessitats educatives especials.

TEMPORALITZACIÓ

CURS	2005/2006				2006/2007				2007/2008			
	trimestre				trimestre				trimestre			
ACCIÓ	1r	2n	3r	4t	1r	2n	3r	4t	1r	2n	3r	4t
I	■		■	■	■		■	■	■		■	■
II	■				■				■			
III	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
IV	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
V	■				■				■			
VI			■	■	■	■						
VII	■				■				■			
VIII			■	■	■	■	■	■				
IX				■	■	■	■					
X	■	■			■	■			■	■		
XI			■				■				■	
XII				■				■				■
XIII								■	■	■	■	■
XIV	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
XV			■	■			■	■			■	■
XVI	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
XVII					■	■	■	■	■	■		

■	Accions realitzades actualment al llarg de tot el curs
■	Accions puntuals realitzades actualment
■	Accions futures

RECURSOS

Actualment, l'atenció i seguiment dels estudiants amb NEE es fa des de la Unitat de Suport Educatiu. Es porten a terme accions al llarg de tot l'any com la I, III, IV, X i XVI, i accions anuals puntuals com la II, V, VII i XI.

Per a totes aquestes tasques es compta amb una tècnica d'orientació i fins a aquest any amb dos becaris a temps parcial. En alguns moments puntuals com en el suport a exàmens, cursos, jornades de sensibilització etc., ha hagut de participar altre personal de l'USE no relacionat amb aquest procés.

No pareix raonable que els becaris cobrisquen tots els aspectes que suposa treballar amb aquest col·lectiu.

D'altra banda, la proposta de realització d'una guia bàsica per a l'atenció educativa, un document de criteris bàsics sobre adaptacions curriculars, l'ampliació de les activitats de sensibilització, un estudi sobre accessibilitat, el sondeig sobre recursos a l'UJI, etc., és a dir, les accions VI, VIII, IX, XII, XIII, XIV, XV o XVII, suposarà un increment molt important del treball que s'haurà de realitzar dins de l'USE. Per aquesta raó, és necessari l'estudi del personal adequat per a portar a terme de forma efectiva el present programa.

A més, la col·laboració amb altres serveis serà necessària per alguna de les accions concretes:

- V, Servei de Prevenció i OTOP
- IX, CENT
- XII, Racó de la Solidaritat
- XIV, Servei d'Esports
- XV, Tècnic d'activitats juvenils